M.A. Examination 2018
Semester - IV
Sanskrit (Veda Group)
Course : XIV

Time : 3 Hours **Full Marks : 40**

Questions are of value as indicated in the margin

1. अधोलिखितेषु द्वयोः व्याख्या कार्या – 2×6=12

(क) श्रेयश्च प्रेयश्च मनुष्यमेत
स्तौ सम्परीत्य विविनक्ति धीरः।
श्रेयो हि धीरोऽभि प्रेयसो वृणीते
प्रेयो मन्दो योगक्षेमाद्वृणीते।।

(ख) नायमात्मा प्रवचनेन लभ्यो
न मेधया न बहुना श्रुतेन।
यमेषैष वृणुते तेन लभ्य–
स्तस्यैष आत्मा विवृणुते तनूं स्वाम।।

(ग) आत्मानं रथिनं विद्धि शरीरं रथमेव तु।
बुद्धिं तु सारथिं विद्धि मनः प्रग्रहमेव च।।

(घ) इन्द्रियेभ्यः परं मनो मनसः सत्त्वमुत्तमम्।
सत्त्वादधि महानात्मा महतोऽव्यक्तमुत्तमम्।।

2. अधोलिखितेषु एक एव प्रश्नः समाधेयः – 1×8=8

(क) कठोपनिषदि वर्णितम् आत्मनः स्वरुपं सविशदं लिख्यताम्।

(ख) यमनचिकेतःप्रसङ्गे नचिकेतसः कस्यापि एकस्य वरस्य सप्रसङ्गं व्याख्यां कुरुत।

3. अधोलिखितेषु प्रश्नस्यैकस्य समाधानं कुरुत – 1×10=10

(क) पारस्करगृह्यसूत्रे वर्णितं विवाहविधेः महत्त्वं प्रतिपाद्यताम्।

(ख) पारस्करगृह्यसूत्रस्य महत्त्वं वैशिष्ट्यं च प्रतिपाद्यताम्।

4. अधोलिखितेषु द्वयं व्याख्यायताम् – 2×5=10

(क) पञ्चमहायज्ञाः (ख) उपनयनम् (ग) मधुपर्कः (घ) स्नानविधिः